

710983 Bijlage 1 – Toelichting trends en ontwikkelingen laanbomen

Het bomenbestand van de gemeente Zutphen is zeer divers. Dat maakt ons minder kwetsbaar grootschalige uitval van soorten. Toch staan sommige soorten bomen onder druk door ziekten en klimaatverandering. Hieronder een toelichting op de meest opvallende trends en ontwikkelingen per soort.

Ons bomenbestand staat voor ca 10% uit essen; dit komt neer op ongeveer 3.100 bomen. Van deze bomen is minimaal 50% aangetast door de essentaksterfte. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een schimmel die via het blad de boom aantast. Langzaam kruipt de schimmel verder de boom in waardoor takken of zelfs kroondelen afsterven. Dit is een onomkeerbaar proces. Juist de inheemse es, die in ons buitengebied veel voorkomt, is erg gevoelig voor deze ziekte. We zien dan ook dat het merendeel van de essen in ons buitengebied langs onze wegen staan, ziek is in meer of mindere mate. Wegsnoeien van zwaar aangetaste takken/kroondelen is noodzakelijk om de veiligheid van de weggebruiker te waarborgen. De snoeiwonden maken de bomen echter extra kwetsbaar.

Naast de essentaksterfte is ook de kastanjabloedingsziekte een bedreiging. Ongeveer 1% van ons bomenbestand bestaat uit de paardenkastanje, een zeer grote karakteristieke boom die vaak als solitair op herkenbare locaties is aangeplant. Denk daarbij aan de kastanje op de IJsselkade en bij de opstapplaats van de fluisterboten die enkele jaren geleden gekapt zijn vanwege aantasting door deze ziekte, de kastanjes in het Vogelpark, aan de Vispoortgracht bij de camperplaatsen, bij de Gerstekamp in Warnsveld etc.

Een groot deel van onze paardenkastanjes (ca 80% dus ongeveer 250 bomen) zijn aangetast door de kastanjabloedingsziekte. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie die als gevolg heeft dat takken of kroondelen afbreken. Wegsnoeien van aangetaste takken/kroondelen is noodzakelijk maar de snoeiwonden bieden de bacterie een extra ingang waardoor de aantasting snel toeneemt. De ziekte is onomkeerbaar.

De beuk wordt in onze gemeente niet zo zeer aangetast door ziekten en plagen maar heeft veel schade als gevolg van de langdurige perioden van regenval of droogte. Ons bomenbestand bestaat voor ongeveer 7% uit beuken; deze bomen staan voor het merendeel in ons buitengebied langs de wegen in het kampen- en landgoederenlandschap. De meest bekende lanen zijn de bomen langs de Kapperallee en Voorsterallee, waar deze bomen in dubbele rijen zijn aangeplant maar waar jaarlijks ca 30 tot 40 bomen gekapt moeten worden vanwege onveilige situaties. Beuken hebben oppervlakkige wortels en daarmee zijn de bomen extra gevoelig voor droogte. Jonge bomen kunnen zich nog aanpassen aan wisselende abiotische omstandigheden maar oude bomen niet. Daarbij komt dat de stam erg gevoelig is voor direct zonlicht; er treedt zonnebrand op waardoor de sapstroom stagneert met de dood van de boom tot gevolg. Zodra er in een laan beuken doodgaan, ontstaat er een gat in de laan waardoor de zon vat krijgt op de stammen. Hierdoor versnelt het proces van uitval van bomen in deze lanen.

De populier is een soort die veel voorkomt in Zutphen maar niet geschikt is om langs wegen en dicht bij woningen te planten. De populier is een snelgroeende boomsoort die goed gedijt in vochtige omstandigheden. In het verleden is deze op veel plekken aangeplant volgens het wijker-blijversysteem: een beheersysteem waarbij de populier samen met andere, meer duurzame soorten werd aangeplant om deze soorten versneld te laten groeien (concurrentiestrijd naar licht). In het verleden werden de wijkers na enkele jaren verwijderd omdat zij anders de duurzame soorten overwoekeren. De populier is echter in veel gevallen niet verwijderd omdat men van dit systeem is afgestapt.

Op andere locaties zijn in het verleden populieren aangeplant met een bosbouwdoel: na ca. 30 jaar waren ze 'kaprijp' (bosbouwterm om aan te geven dat economisch gezien dit het meest geschikte moment was om een boom te kappen) en te gebruiken in bijvoorbeeld de klompenindustrie. Deze economische doelen worden niet meer toegepast waardoor de populieren zijn blijven staan (denk hierbij aan het Bronsbergerbosje). Populieren zijn echter bomen die bekend staan om het gevaar op

takbreuk op oudere leeftijd. Dit is het gevolg van een ongelijke kroonvorm, enorme grootte en het zachte hout (kenmerken van populier), waardoor deze gevoelig is voor wind en het uitzakken van zware takken en/of kroondelen. Forse snoei of verwijderen van kroondelen is noodzakelijk om gevaarzetting te voorkomen. Ongeveer 4% van ons totale bomenbestand bestaat uit populier (ca 1250 bomen) waarvan ca 10% dit verval laat zien.

Het planten van bomen is een investering voor de langere termijn, waarop afgeschreven kan worden. De termijn waarover afgeschreven kan worden is afhankelijk van de boomsoort en -grootte. De bomen langs wegen en in woonstraten hebben veel kans op beschadiging. Hierdoor kan voor deze bomen een gemiddelde levensduur van 30 jaar worden aangehouden. De bomen in de bebouwde kom die meer ruimte hebben, zowel boven- als ondergronds, hebben een aanzienlijk langere levensduur. Echter komen bomen door reconstructies, herinrichting van de openbare ruimte (door de ontwikkelingen in verkeer, woningbouw en economische ontwikkelingen) zelden aan hun maximale levensduur. Voor deze bomen wordt een gemiddelde levensduur van 50 jaar aangehouden, net als voor de bomen langs onze wegen in het buitengebied.